

Justis og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

17. mars 2016

Vår ref.: 2016/53-3

Deres ref.: 16/63-NNO

Hørings svar om “endringer i straffeprosessloven og politiloven – UTLEVERING AV INFORMASJON FRA PST TIL E-TJENESTEN”

EOS-utvalget viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev 1. februar 2016 vedrørende forslag til endringer i straffeprosessloven og politiloven.

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer forslag om endringer i straffeprosessloven og politiloven, slik at PST kan utlevere informasjon fra skjulte tvangsmidler til E-tjenesten, dersom det er nødvendig for E-tjenestens utførelse av oppgaver etter lov om Etterretningstjenesten¹.

EOS-utvalget gjennomfører sin legalitetskontroll basert på det til enhver tid gjeldende regelverk. Utvalget vil understreke at utvidede metoder og hjemler for EOS-tjenestene må følges av en tilstrekkelig demokratisk kontroll. Utvalget viser til sin årsmelding for 2014², der utvalget blant annet uttalte følgende:

“En klar og tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom EOS-tjenestene er viktig for at tjenestene skal kunne holde sin egen virksomhet innenfor rammene av eget regelverk, og for at samarbeidet tjenestene imellom skjer innenfor tjenestenes respektive rettslige rammeverk. For utvalgets kontrollvirksomhet er det viktig at EOS-tjenestenes regelverk til enhver tid gjenspeiler den gjeldende rolle- og ansvarsfordelingen, som nettopp kan utfordres av den samfunnsmessige og teknologiske utviklingen.

...

Nasjonale, internasjonale og teknologiske utviklingstrekk reiser en rekke spørsmål om EOS-tjenestenes metodebruk. EOS-utvalget gjennomfører legalitetskontroll basert på det til enhver tid gjeldende regelverk. Utvidede metoder og hjemler for EOS-tjenestene må følges av forsterkede mekanismer for demokratisk kontroll. I denne sammenheng er følgende hensyn sentrale:

...

- Tilretteleggingsplikt for tjenestene

¹ Lov 20. mars 1998 nr. 1 Lov om Etterretningstjenesten.

² Jf. Dokument 7:1 (2012-2013) Årsmelding til Stortinget fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) kapittel 2 utviklingstrekk og utfordringer i meldingsåret side 11.

Kontrollloven § 4 annet ledd pålegger tjenestene en plikt til å tilveiebringe alt materiale, utstyr mv. som kan ha betydning for kontrollen. Nye systemer og metoder for innsamling av informasjon påvirker kontrollmulighetene. Utvalget mener tilretteleggingsplikten må forstås slik at tjenestene har plikt til å opplyse om nye former for aktivitet innenfor utvalgets kontrollområde og aktivt legge til rette for kontroll av denne.”

Etter utvalgets syn er det positivt at det i høringsnotatet fremheves betydningen av utvalgets kontroll, herunder at forslaget vurderes mot reglene som ligger til grunn for utvalgets kontrollvirksomhet.

Utvalget merker seg at departementet i mindre grad problematiserer dilemmaer forslaget kan medføre opp i mot forbudet mot overvåking av norske borgere i e-loven § 4, utover å vise til utvalgets årsmelding fra 2008. Departementet viser i punkt 2.5 til at EOS-utvalget i årsmeldingen for 2008 “har lagt til grunn at informasjonsutveksling mellom PST og E-tjenesten, herunder at E-tjenesten retter en forespørsel til PST om informasjon om norske borgere, ikke innebærer noen omgåelses av dette forbudet, forutsatt at informasjonsutvekslingen er innenfor E-tjenestens lovpålagte oppgaver”. Utvalget bemerker at saken gjaldt *en konkret forespørsel* fra E-tjenesten til PST om norske personer, der utvalget uttalte følgende:

“Etter utvalgets syn er det ikke grunn til å kritisere den konkrete forespørselen saken gjelder. Dette begrunnes hovedsakelig i at informasjonsutvekslingen mellom PST og E-tjenesten ikke kan anses som å ‘overvåke eller på annen fordekt måte innhente informasjon’, og at den informasjonsutvekslingen som fant sted i saken lå innenfor E-tjenestens lovbestemte oppgaver.”

Utvalget har i årsmeldingene for 2012 og 2013 påpekt at samarbeidet mellom tjenestene skaper muligheter, men også utfordringer.³ Bakgrunnen er at det er vesensforskjeller mellom regelverk og oppgaver for henholdsvis PST og E-tjenesten. Utgangspunktet for samarbeidet er at PSTs ansvarsområde omfatter det som skjer innenfor rikets grenser, mens E-tjenestens ansvarsområde ligger utenfor rikets grenser, og at informasjonsinnhenting skal skje i medhold av tjenestenes respektive rettsgrunnlag.

EOS-utvalget arbeider med spørsmål om hjemmelsgrunnlaget for E-tjenestens metodebruk. Bakgrunnen er behovet for en vurdering av e-lovens tilstrekkelighet som rettslig grunnlag for tjenestens metodebruk, sett i lys av den teknologiske og rettslige utviklingen, samt utviklingen i trusselbildet. En slik vurdering av e-loven kan etter EOS-utvalgets syn være viktig for utvalgets etterfølgende kontroll med å påse at samarbeidet og informasjonsutvekslingen mellom tjenestene holdes innen rammen av de tjenstlige behov og gjeldende regelverk, jf. kontrollinstruksen⁴ § 11 nr. 1 bokstav e.

Med vennlig hilsen

Eldbjørg Løwer
utvalgsleder

³ Jf. Dokument 7:1 (2012-2013) Årsmelding til Stortinget fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) del VII punkt 4 og Dokument 7:3 (2013-2014) del II.

⁴ Jf. instruks 30. mai 1995 nr. 4295 Instruks om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS) [EOS-kontrollinstruksen].